

Sørnorsk Filmmobil presenterer

FILMVERKSTED – *et kompendie*

Skrevet av John Håvard Nomedal

FILMVERKSTED – STEG FOR STEG

Opplegget i skoletimer:

- 1 - 2. Kort introduksjon og øvelser
- 3 - 4. Oppgave og lage film
- 4 - 5. Klipping / Verdenspremiere

Totalt = 5 timer!

Notater:

- En introduksjon.
- Dette filmkurset vil handle om to ting at lage film er en prosess, og et lagarbeid
- Det er viktig for alle som skal lage film å få en felles introduksjon; En smak på hva innebærer det egentlig å lage en film fra start til slutt.
- Som opplegget viser har filmverkstedet en tidsramme. Når man jobber kreativt er det lett å glemme tiden bort, og siden film innebærer både enkle og mer kompliserte faser av prosessen, er det super viktig at elevene vet hvor mye tid og hvor lite tid de har til rådighet når de skal jobbe i kreative samarbeid.
- En film kan vare et øyeblikk her og nå, Mens en film kan også være episk hvor handlinger strekker seg fra steinalderen, forbi vår tid og ende i galakse langt borte. Noen filmer og tv-serier kan vare i timevis, til og med ta uker å se gjennom, mens andre filmer kan vare i 20sekunder og bli ferdig på en-to-tre.
- Det som er felles er at det vi ser på er historier som blir fortalt med først og fremst bilder, men også andre viktige virkemidler som ord, tekst, musikk og effekter.
- Det sies at en som jobber i bank bruker valuta, en som jobber med musikk bruker noter, en som jobber som forfatter bruker ord, og en som jobber som filmskaper bruker bildet altså «the frame» – Film er det vi ser, og det vi ikke ser på skjermen. Her er det uendelig mange muligheter når man har kamera foran seg og tenker «hva forteller egentlig dette?».
- Det fantastiske med film er at hvis man «connecter» med filmen så glemmer man bort hvor man er, man blir dratt inn i handlingen, engasjert og provosert men til slutt når rulleteksten er over så har man lært noe nytt om andre men også om seg selv. F.eks jeg visste ikke at fransk kostyme-drama kan ha så mye action! Eller jeg visste ikke at en romantisk komedie har noen viktige poeng hvis jeg har lyst på en kjæreste.
- Dette filmkurset vil ta elevene gjennom alle etappene på reisen fra idè til opptak, fra opptak til klipping, fra klipping til premiere på filmen. Elevene må ta valg, jobbe med historiefortelling som ikke har noe fasitt, eller resultat som blir målt i «hvilken film er best». Nei det er ingen konkurranse. Alle har forskjellige tilnærminger til film, og det gjør hver opplevelse unikt.

Hvorfor **filmverksted**?

- Lære dere å fortelle historier med bilder

Hva slags **film** liker dere?

- Lag filmen du selv vil se!

Notater:

- For å lage filmfortellinger trenger vi mennesker foran og bak kamera, så kalt fagfunksjoner: Vi trenger skuespillere, en regissør, en kamera- og lydperson og en klipper blant annet. Dette samarbeidet er et lagarbeid i alle ledd av filmproduksjonen, og det er viktig at alle vet rollen sin for da klarer alle å gjøre en god jobb.
- Det sies også at hver film blir laget tre ganger; Først får vi en filmidè som blir skrevet som et manus, så filmer vi filmen og kamera gjør ord til bilder, og tilslutt klipper vi bort og legger til i klipperommet. Tilslutt har vi en ferdigstilt film som skal vises. For filmer må vises for å bli sett.
- På fem timer skal vi gjennom masse, noe vil være enkelt og noe vil være vanskelig. Filmlaging handler om smak og behag som å bestemme seg hvor man skal filme, hvilke kostymer passer best ei som skal spille en politiker eller skurk? Film handler også om å tro på det som ikke er ekte, og gi av seg selv og late som. Tror vi på at eleven kan spille læreren, eller motsatt?
- Det handler også om løse problemer, tenke på detaljer men ikke bli for opptatt av det – det store bilde, altså helheten er viktigere spesielt når man filmer her, der og oftest i kronologisk rekkefølge. F.eks at man filmer slutten først fordi slutten vår er er i storefri, og vi har bare et storefri om dagen.
- Tenk alltid på deg selv som et publikum. Lag filmen du selv vil se, og bruk datt og datt fra livet ditt som inspirasjon. Stol på magefølelsen, og still krav til deg selv. F.eks det holder ikke å late som du er sint, bruk et eksempel fra ditt eget liv kanskje du har sett storebroren din så sint at svetten begynte å renne? Noen steder passer det å tenke slik, mens andre ganger ikke, uansett så er dette et verktøy som er kjekt å ha i bakhodet.
- I teater øver skuespillere i ukesvis før man skal gjør et perfekt show foran et live publikum. I film gjør vi «takes» eller tagninger, for hver gang vi filmer har vi oftest muligheten til å gjøre det en gang til, altså filme det samme en gang til. F.eks Hvis en elev skal spille at hun gråter, og ikke får det til når kamera først ruller, så kan man stoppe og gjøre det engang til – helt til det går for skuespilleren. Når vi lager film så filmer vi masse som ikke skal være med tilslutt men det vet vi ikke helt før vi klipper det sammen. Dette er en viktig del av prosessen. En metafor kan hjelpe å forklare dette med at vi sier at masse «ugress» skal klippes bort, og tilslutt har vi en fin gressplen.

Hva er en film?

Notater:

- Hva er film?
- Hva inneholder en film? Ofte syntes elevene det er enklere å svare på dette spørsmålet enn hva er film? Her kan man åpne til dialog f.eks film inneholder, sjangere, skuespillere, action! – Film inneholder alt dette, men vi må se nærmere på hva film er i seg selv for å kunne gå dypere inn på hva film kan inneholde.
- Derfor kan vi spørre :Hva ser vi egentlig på når vi ser film? Bilder er svaret. Vi ser 24 eller 25 bilder i sekundet når vi ser at mennesker og objekter beveger seg vanlig som de ville har gjort her og nå, men når vi filmer i sakte film så kan vi se opptil 4000 bilder i sekundet. F. Eks når en geværkule flyr gjennom lufta.
- Som nevnt understreker vi at film er fortellinger fortalt med bilder. Film er film triks, og film er helt ærlig, 24 bilder med løgn: Det er en illusjon som får oss til å tenke, å le, og gråte over noe som ikke er ekte, og ikke er her og nå foran oss, men skapt og konstruert for å engasjere oss både i positivt og negativt forstand. Fra komedie til tragedie, fra drøm til virkelighet.
- Film er også er spørsmål: Hva skjer når....
F.eks Når Frodo får oppdraget i Ringenes Herre at bare han kan reise til Mordor å kvitte seg med den viktigste ringen, hvis de onde får tak i den så er det ute med alt og alle. Kan han redde Middle Earth?
- Når vi har en filmidè klar så er det helt vesentlig å spørre seg selv og gruppa du lager film med: Hva skjer?

FRA IDÉ TIL FERDIG FILM

HVA SKJER?

MOTSTAND -> DRAMA -> SPENNING

Notater:

- Fra Idè til ferdig film.
- Hva skjer? Hva er drama? Drama er motstand. Dvs for at vi skal bli engasjerte så må det skje noe med hovedpersonene. Det skaper spenning. F.eks hvis vi ser supermann fly og fly og fly fra start til slutt så vil det virke kjedelig ganske fort. Publikum må lure på hva som skjer, og som filmskaper må vi holde igjen, gi publikum litt og litt om gangen uten å spore bort fra fortellingen vi skal fortelle.
Hvis man legger til at Supermann er en superhelt som redder menesker i nød, men er allergisk mot krypton «en magisk grønn stein» som skurkene bruker mot han, da blir ikke det ikke så lett for supermann å redde mennesker og seg selv. Dette er en film, og ikke at han flyr alene i bane rundt jorda uten at noe skjer.
- Hva er en god start og hva er en god slutt? Hvordan skal vi fenge publikum fra første stund, slik at de ikke bytter kanal eller går hjem fra kinoen. Hvem sin fortelling er det? Er det hovedpersonen sin så må dette frem fra starten av. En god start kan hypnotisere oss inn i et univers som gjør at alt kan skje selv om det ikke er logisk eller realistisk i det hele tatt. Om vi ikke er nysgjerrige på filmen så blir det kjedelig.
- Helten vår er en hovedperson driver handlingen forover. Det er han eller hun vi heier på. Men en skurk kan også være en hovedperson. Vi kaller en helt – en PROTAGONIST som vil oppnå noe.
En helt hindres av en ANTAGONIST som ikke vil at helten skal lykkes, altså en skurk.
Antagonisten kan være mye mer enn en tegneserie skurk men noen du kjenner godt som en lærer, en stefar, en mobber, en søster eller naturen selv.
Her er det viktig å ta fokuset bort fra Hollywood-filmer, og se på hva som finnes i klasserommet, for husk at vi kan lage film av alt!

F.Eks tenk hvis du skal rekke en tentamen og du er snødd inne, og døra sitter helt fast. Da er været blitt antagonisten i filmen din.
Tenk hvis du har gamet Fortnite hele natta og sitter på prøven å klarer ikke å være våken siden du er så trøtt. Da er deg selv antagonisten i filmen din. Det er aller vanskeligst å vise at du er din egen antagonist på film, men kanskje mest spennede?

I oppsummering kan man si at når helten møter motstand oppstår det drama som leder til spenning.

Notater:

- Fra Idè til ferdig film på IPAD.
- Når vi skal lage film trenger vi et filmspråk, et sett av ord som forklarer en kamerabevegelse som hjelper oss å fortelle historie vår mest mulig visuelt. Dette gjør at vi som filmskapere lettere kan lage film sammen, siden vi vet og er klar over hva filmspråket betyr både praktisk og estetisk.
- F.eks Regissøren sier «vi trenger et nærbilde her». Nærbildet er det viktigste virkemidlet filmen har. På teater kan vi velge hvor vi vil se, og hvem vi vil se på hele tiden. Mens på film velger vi hva publikum skal se, når de skal se det hvor lenge de skal se på det, og ikke minst hva de ikke skal se.
- Når vi ser et nærbilde av en skuespillerinne så slepper vi ikke unna, vi ser i øynene hennes som formidler følelser som hjelper å fortelle handlingen i filmen.
- Eksempler på andre bilder som er helt essensielle i filmspråket vi har:
- Total. En total går ikke inn på detaljene men ser det store bilde f.eks en stor by, et klasserom, eller et menneske fra topp til tå.
- Nærbilde. Et nærbilde viser ofte noe som er viktig for fortellingen vår. Hvis filmen starter med et nærbilde av en pistol så kommer den garantert til bli brukt i løp av filmen.
- Ultracærbilde. Et ultracærbilde kan gjøre scenen ekstra intens. Hvis hovedpersonen må velge mellom å gå gjennom et flammehav eller stå stille å brenne inne så kan vi bruke et ultracærbilde som viser bare øyene til hovedpersonen vår. Hva velger hun eller han?
- Froskeperspektiv. Når vi ser noe fra bakken av fra en synsvinkel som tilnærmer en frosk så kaller vi det et froskeperspektiv. Dette gjør objekter som trær, bilder eller hovedpersonen vår ekstra mektig. "Vi ser opp til deg".
- Fugleperspektiv. Dette er det motsatte av froskeperspektiv. Vi ser fugleperspektivet fra et høyt punkt. F.eks Hvis hovedpersonen vår står høyt oppe på taket og ser ned på badebassenget sitt da filmer vi fra et fugleperspektiv.
- Point of view. POV er en kameravinkel som vi bruker når vi skal se nøyaktig hva hovedpersonen ser. Altså vi ser i synsvinklen til hovedpersonen vår. Det som er helt unikt med dette virkemidlet er at verken litteratur eller teater har samme verktøy til å fortelle historier på.
- HUSK: Hold IPADEN horisontalt som bildet viser.
- Når du filmer med Ipad og trykker REC så tar det 3sekunder før den tar opp!

Hvem gjør hva på et **filmsett**?

- Man kan lage film helt alene hvor man er “alt I ett” som skuespillere, regissør og fotograf. Men oftest lager vi film I team. Det handler om lagarbeid og det handler om roller. Hvem gjør hva foran og bak kamera?
- Regissør. Regissøren har det kunstneriske ansvaret. Det er hun eller han som er kapteinen på skuta – som bestemmer hvor vi skal med historien og hvem som skal ombord. Regissøren hjelper skuespilleren. Det viktigste ansvaret ligger I å fortelle historien med bilder, ta valg og derfor trenger regissøren hjelp av gode samarbeidspartnere.
- Filmfotograf. En filmfotograf må kunne masse om kameravinkler (spesielt NÆRBILDER) og komposisjon, men den viktigste kunnskapen er viten om lys og skygge, og hvordan man bruker det til å fortelle historier med bilder. Spør deg selv; hvor kommer lyset fra? ...og bruk det til din fordel. Husk at uten lys har vi ikke film.
- Skuespiller. Det handler om å gi av seg selv, tørre å drite seg ut og leve I nuet. Det krever et godt fokus, og heldigvis har skuespillere en regissør som kan se dem utenfra, og ta det en gang til hvis tagningen ikke funker. En skuespiller kan jobbe utenfra og inn, eller innenfra og ut. Noen trenger å ta på seg en hatt, frakk og stokk hvis de skal spille en gammel mann, mens andre jobber mer med oppførsel, talemåte og kroppsspråk før kostymet taes på. HUSK å ta dette på alvor. Tuller man blir det gøy for ingen.
- Klipper. Det som gjør en film en film er klippinga. En dårlig film er aldri godt klippa, og en god film er aldri dårlig klippa. Klipperens er å sette sammen filmen i iMovie og fortelle historien med å legge til lyd og musikk. Det er mange valg å ta, men det er I klipperommet magien skjer. Det er mye makt I klippingen, her kan man gjøre en skuespiller mer intens, mer dum eller mer slem. Filmen kan forlenges og forkortes. Selv om det sikkert er meningen for at publikum skal forstå viktige “poeng” I filmen så er det fort gjort å klippe den I stykker når man har sett det samme om og om igjen. Man kan fort klippe seg blind.
- Bruk en venn, lærer eller en foreldre som test publikum før filmen får premiere.

Regissør

Fotograf

Skuespiller

Klipper

Notater:

DAGENS FILMOPPGAVE

Velg en oppgave! Jobb i grupper – maks lengde 3 min!

1. Sjangerfilm!

- Lag en film om en helt (protagonist) og en skurk (antagonist) i et sjangerunivers. Hva ønsker helten å oppnå, og hvordan skal antagonisten stanse han/henne?

2. “Agders dårligste Unnskyldning”

- En elev har kommet for sent og må forklare seg, men vil læreren godta forklaringen? Finn på en forklaring, og vis hva som skjedde!

3. Hva skjer?

- Hva skjer når bestevennen eller bestevennina de blir mobbet i et friminutt?
- Hva skjer når du kommer inn på skolen og merker at du er helt alene, døra bak deg låser seg...det du ikke vet er at noen ser på deg.
- Hva skjer når du er interessert i en gutt eller jente som ikke er interessert i deg?

GÅ Å LAG FILM! ... Men husk!

Ferdig med filming   kl. **12.00**

Ferdig med klipping   kl. **13.00**

Verdenspremiere   kl. **13.15**